

Inspel till regeringens livsmedelsstrategi 2.0 från SLU Grogrund

Nationell livsmedelsproduktion för att säkra livsmedelstillgång och beredskap blir allt viktigare i en orolig omvärld med klimatförändringar, migrationsströmmar, pandemi och krig i närområdet. I dagsläget importeras 50% av de livsmedel som konsumeras i Sverige. En hög och jämn skörd av god kvalitet i förhållande till slutprodukten, trots minskade insatser i form av växtnäring och andra insatsmedel, krävs för en säkrad livsmedelstillgång. Avkastningen per ha har ökat mycket under de senaste 50 åren. Växtförädlingen har bidragit substantiellt till denna avkastningsökning, med 70% i västvärlden och 50% globalt, medan resterande andel beror på förbättringar inom växtodling som till exempel ändrad odlingsteknik, bättre precision i tillförseln av växtnäring och användning av bekämpningsmedel. Växtförädling är därmed en viktig nyckel för ökad framgång inom svensk livsmedelsproduktion.

SLU Grogrund – Centrum för växtförädling av livsmedelsgrödor, startade 1 januari 2018 som en satsning inom livsmedelsstrategin 1.0 och har fått mycket positiv uppmärksamhet som ett av strategins mest konkreta och framgångsrika insats. Framgången beror till stor del på det effektiva arbetssätt som etablerats genom ett nära samarbete mellan akademi, näring och samhälle, vilket säkerställer direkt leverans av forskningsresultat till näringen. Verksamheten drivs i form av samverkansprojekt, där SLU Grogrund är motorn som står för leveransgarantin av forskning och utbildning från akademien till industriaktörerna, vilket garanterar att nya sorter och grödor från programmet når marknaden.

Några viktiga resultat från SLU Grogrund (urval)

- Förädlingsprogram har grundlagts för åkerböna och ärtor. Dessa program kommer att bidra till minskad import av sojaböna för foderproduktion, samt till svenskproducerade vegetabiliska proteinrika livsmedelsprodukter. Detta bidrar till ökad livsmedelssäkerhet, nationell beredskap vid kris, ökad hållbarhet och global konkurrenskraft.
- Etablering av nya moderna förädlingsmetoder, bland andra genomitering, genomisk selektion och digital fenotypning i vete, potatis, sockerbeta, äpple, korn, åkerböna, rödklöver, timotej, raps, rybs, ärtor. Produktion av nya sorter genom traditionell växtförädling tar 10-30 år, medan de nya metoderna har potential att halvera den tiden, vilket är av yttersta vikt för att klara de ökade globala samhällsutmaningarna.
- Grödor för hela Sverige är en viktig del för en ökad livsmedelssäkerhet och nationell beredskap. Vall är den största grödan i Sverige och särskilt viktig i norra Sverige. Genom SLU Grogrundens projekt stärks precisionen och snabbheten i förädlingen av timotej och rödklöver och säkerheten i utsädesproduktion av rödklöver. Vidare utvecklas nya sorter för norra Sverige i korn, rybs, trädgårdsgrödor och äpple.
- Tillgång till robusta grödor, med tolerans för yttre påfrestningar från klimat och skadegörare. Markörer utvecklas för egenskaper som tolerans och resistens, samt samverkan med mikroorganismer för vete, potatis, sockerbeta, äpple, korn, åkerböna, rödklöver, timotej, raps, rybs, ärtor. Detta öppnar nya möjligheter för förädling som säkerställer framtidens högkvalitativa livsmedel.

Växtförädling och sortprovning, för att säkerställa en hållbar produktion samt nationell livsmedelssäkerhet och beredskap, är fortsatt och långsiktigt viktigt. I dagsläget har SLU Grogrund en budget om 25 milj. SEK per år med ett tilläggsanslag om 10 milj. SEK tom 2025. SLU satsar därutöver runt 100 milj. SEK per år på utbildning och forskning inom området och satsningen från växtförädlingsindustrin närmar sig 200 milj. SEK per år. För fortsatt snabbhet och leveransförmåga, där SLU Grogrund utgör en motor i utväxlingen från forskning till nya sorter, bedömer SLU Grogrund

styrgrupp att en satsning om 50 milj. SEK per år inom livsmedelsstrategin 2.0 är rimlig. En statlig satsning i den nivån skulle generera mångdubbelt ökad industrifinansiering, under förutsättning att statens satsning är långsiktig. En sådan satsning skulle också skapa bättre förutsättningar för näringen samt bidra till ökad konkurrenskraft, beredskap vid yttre kriser och ökade exportmöjligheter.

2023-03-22

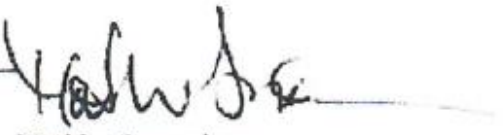
För SLU Grogrundns styrgrupp

Peter Annas
Lantmännen

Christina Lunner Kolstrup
Sveriges Lantbruksuniversitet

Mathias Samuelsson
Sveriges Stärkelseproducenter

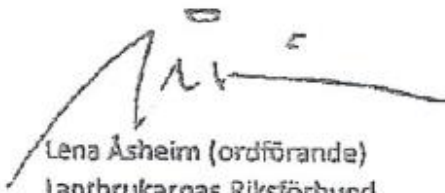
Jenny Bergsten
Region Skåne

Lars Ericson
Länsstyrelsen Västerbotten

Anna Berlin
Sveriges Lantbruksuniversitet

Lena Åsheim (ordförande)
Lantbrukarnas Riksförbund